РОЗДІЛ IV

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО. КРИМІНОЛОГІЯ

УДК: 343.344

DOI: <https://doi.org/10.32366/2523-4269-2021-76-3-108-114>

Данилевський Андрій Олександрович,
кандидат юридичних наук, доцент
(Донецький державний університет
внутрішніх справ, м. Маріуполь)
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9315-9381>

ВИКОНАННЯ УКРАЇНОЮ МІЖНАРОДНО- ПРАВОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У СФЕРІ КРИМІНАЛІЗАЦІЇ НЕЗАКОННОГО ПОВОДЖЕННЯ З ВОГНЕПАЛЬНОЮ ЗБРОЄЮ В КОНТЕКСТІ РЕФОРМУВАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

У статті проведено аналіз відповідності чинного кримінального законодавства України положенням міжнародних нормативно-правових актів у сфері незаконного поводження з вогнепальною зброєю. Зроблено висновок, що чинне кримінальне законодавство України не повною мірою відповідає положенням зазначених актів і потребує внесення змін. Зокрема, указано на необхідність віднесення до кримінальних правопорушень діянь, що полягають у незаконному поводженні з гладкоствольною мисливською зброєю, криміналізації незаконного поводження з основними частинами вогнепальної зброї тощо.

Ключові слова: вогнепальна зброя; криміналізація; кримінальне правопорушення; знищення; гладкоствольна мисливська зброя.

Постановка проблеми. Незаконне поводження та незаконний обіг зброї є одними з найбільш поширених кримінальних правопорушень проти громадської безпеки. Установлення кримінальної відповідальності за такі дії обумовлено не тільки тим, що вогнепальна зброя належить до джерел підвищеної небезпеки, а отже необережне або недостатньо уважне поводження з нею може становити небезпеку для життя та здоров'я як самої особи, яка здійснює незаконні дії з такими предметами, так і для оточення, але й тим фактом, що незаконне поводження зі зброєю часто є підґрунтям, першим етапом перед учиненням інших кримінальних правопорушень з використанням такої зброї. Саме тому міжнародна спільнота вживає заходи для протидії незаконному обігу зброї, приймаючи нормативно-правові акти, спрямовані на уніфікацію законодавства різних держав у цій сфері. Ураховуючи курс України на євроінтеграцію, намагання бути надійним міжнародним партнером, питання дотримання взятих на себе міжнародно-правових зобов'язань, у тому числі у сфері криміналізації незаконного обігу вогнепальної зброї, є надзвичайно важливим для українського суспільства.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням криміналізації незаконного поводження зі зброєю взагалі та відповідності українського кримінального законодавства міжнародним нормативно-правовим актам зокрема присвячено численні роботи фахівців. Так, цим проблемам присвятили свої роботи С. А. Риб'янець та О. І. Соболев, О. М. Сарнавський, М. І. Хавронюк та інші; правовий статус гладкоствольної мисливської зброї досліджували М. Л. Комісаров та Т. І. Пономарьова [1]. Проте постійні зміни кримінального законодавства, розвиток міжнародного права обумовлюють необхідність подальших наукових пошуків у цій сфері. Крім того, питання відповідності положень вітчизняного кримінального права положенням Протоколу проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, який доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності (далі – Протокол) на сьогодні в науковій літературі не отримало належного висвітлення.

Метою цієї роботи є аналіз відповідності чинного кримінального законодавства України положенням Протоколу в частині встановлення кримінальної відповідальності за незаконне поводження з вогнепальною зброєю.

Виклад основного матеріалу. Протокол, підписаний 31 травня 2001 року, прийнятий Законом України № 159-VII від 02.04.2013 року, набрав чинності для України 04.07.2013 року.

Для узгодження національного законодавства з положеннями Протоколу було прийнято Закон України «Про внесення змін до статті 263-1 Кримінального кодексу України у зв'язку з приєднанням України до Протоколу проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, який доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності» від 14.05.2013 року № 228-VII. Відповідно до цього Закону стаття 263-1 Кримінального кодексу України (далі – КК України) набула сучасного вигляду.

Чи можна вважати, що Україна виконала свої міжнародно-правові зобов'язання щодо криміналізації відповідних діянь, які виникли у зв'язку з приєднанням до Протоколу? На нашу думку, відповідь має бути негативною.

По-перше, наявна невідповідність предмета кримінальних правопорушень. У Протоколі поняття «вогнепальна зброя» тлумачиться досить широко. Відповідно до пункту а) статті 3 «вогнепальна зброя означає будь-яку переносну ствольну зброю, яка спричинює постріл, призначена або може бути легко пристосована для спричинення пострілу чи прискорення кулі або снаряду за рахунок енергії вибухової речовини, за винятком старовинної вогнепальної зброї або її моделей» [2]. У цілому таке визначення корелюється з трактуванням вогнепальної зброї в національному законодавстві, зокрема в Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженій наказом Міністерства внутрішніх справ № 622 від 21.08.1998 року (зі змінами та доповненнями).

Однак кримінальне законодавство України, на відміну від Протоколу, надає привілейованого статусу такому різновиду вогнепальної зброї, як гладкоствольна мисливська зброя. Дослідники пов'язують таке становище зі спадковістю радянського кримінального законодавства, а також тим, що на початку ХХ століття гладкоствольна мисливська зброя знаходилася у вільному обігу [1]. Проте сьогодні жодних підстав для збереження такого спеціального правового статусу гладкоствольної мисливської зброї немає. У наших попередніх публікаціях неодноразово зазначалося, що за своїми

характеристиками гладкоствольна мисливська зброя не поступається зразкам нарізної мисливської зброї, а інколи й перевершує їх. Стосовно технічних характеристик різниця між нарізною та гладкоствольною мисливською зброєю полягає лише в тому, що нарізній властива більша дальність польоту кулі. Завдяки наявним уражаючим властивостям гладкоствольна мисливська вогнепальна зброя такою ж мірою, як і нарізна мисливська вогнепальна зброя, нерідко стає засобом вирішення конфліктів у повсякденному житті, засобом реалізації різних злочинних намірів. Крім цього, законодавство більшості країн пострадянського простору зараховує гладкоствольну мисливську зброю та боєприпаси до предмета кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконними діями щодо зброї [3, с. 43; 4, с. 53; 5, с. 89]. Виникає парадоксальна ситуація: незаконне поводження з малокаліберною нарізною гвинтівкою під калібр 22LR призводить до кримінальної відповідальності, а, наприклад, з рушницею 12 калібру – ні. Хоча за прицільною дальністю, масою кулі та кінетичною енергією куля 12 калібру здатна спричинити значно більшу шкоду. Тому, на нашу думку, приєднання до Протоколу вимагає визнавати предметом відповідних кримінальних правопорушень і гладкоствольну мисливську зброю. Перший крок у цьому напрямі законодавець уже зробив, передбачивши у статті 263-1 КК України відповідальність за незаконне виготовлення, переробку чи ремонт такої зброї, проте відповідних змін вимагають й інші статті – 262, 263, 201 КК України.

Звісно, така відповідальність може бути меншою порівняно з нарізною зброєю, проте це має бути саме кримінальне, а не адміністративне правопорушення.

До того ж положення Протоколу вимагають криміналізації відповідних дій з її складовими частинами та компонентами. Проте на сьогодні частини вогнепальної зброї визнаються предметом лише кримінального правопорушення, передбаченого у статті 201 КК України, тобто криміналізована лише контрабанда частин нарізної вогнепальної зброї. Хоча у статті 5 Протоколу прямо встановлюється вимога криміналізації незаконного виготовлення та обігу складових частин та компонентів вогнепальної зброї. Тому вважаємо, що складові частини будь-якої вогнепальної зброї повинні визнаватися предметом кримінальних правопорушень, передбачених у статтях 201, 262, 263, 263-1 КК України. Звичайно, немає потреби встановлювати відповідальність за незаконне поводження з будь-якими складовими частинами вогнепальної зброї, але основні частини такої зброї повинні належати до предмета зазначених кримінальних правопорушень.

Відповідно до пункту 8.13.1 Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів, затвердженої наказом МВС України від 21.08.1998 року № 622, основними частинами є складові елементи або запасні деталі, спеціально призначені для вогнепальної зброї та необхідні для її функціонування, а саме: ствол, рамка, ствольна коробка (її верхня та нижня частини, за їх наявності), затвор чи інший пристрій для запирання ствола, барабан [6].

Як зазначають дослідники, окремі особи використовують ці предмети для переробки деактивованої зброї або навіть збирання нової. Придбання або передача частин зброї не є незаконною в Україні й не вимагає ліцензії. Через відсутність законодавчих обмежень торгівлю такими деталями й компонентами дуже важко зупинити [7, с. 14].

По-друге, є невідповідність об'єктивної сторони зазначених кримінальних правопорушень. Незважаючи на те, що здебільшого під час імплементації положень міжнародних нормативно-правових актів вітчизняний законодавець вдається до буквального запозичення тексту таких актів, у цьому разі він обрав більш творчий підхід. У статті 5 Протоколу йдеться про криміналізацію діянь:

- а) незаконне виготовлення вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї;
- б) незаконний обіг вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї;
- в) фальсифікація або незаконне видалення, знищення або зміна маркування на вогнепальній зброї, передбаченого в статті 8 Протоколу [2].

З першим і третім діянням більш-менш зрозуміло, майже дослівно вони відтворені у ст. 263-1 КК України (звичайно, за винятком відповідних предметів, про що вже зазначалося. – *А. Д.*). Набагато складніша ситуація з незаконним обігом. У національному законодавстві немає визначення поняття «незаконний обіг вогнепальної зброї». У науковій літературі такий незаконний обіг визначається як будь-які дії зі зброєю, крім її використання за цільовим призначенням, котрі вчиняються без передбаченого законом дозволу і спричиняють адміністративну або кримінальну відповідальність [8, с. 68; 9, с. 29].

У статті 3 Протоколу вказано, що «незаконний обіг» означає ввіз (вивіз), придбання, продаж, доставку, переміщення або передачу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї з території або територією однієї Держави-учасниці на територію іншої Держави-учасниці, якщо будь-яка із заінтересованих Держав-учасниць не надає дозволу на це відповідно до положень цього Протоколу або якщо вогнепальна зброя не має маркування, нанесеного відповідно до статті 8 Протоколу [2]. Як бачимо, насамперед Протокол пов'язує кримінальну відповідальність з фактом переміщення через кордон держави, що не дивно, враховуючи, що сферою його дії визначено «злочини, що носять транснаціональний характер і вчинені за участі організованої злочинної групи». Тобто найбільш наближеною в національному законодавстві кримінально-правовою нормою є стаття 201 КК України, яка передбачає відповідальність за переміщення через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю зброї або боєприпасів (крім гладкоствольної мисливської зброї або бойових припасів до неї), частин вогнепальної нарізної зброї.

Але чи означає це, що цим складом кримінального правопорушення вичерпується поняття незаконного обігу? На наш погляд, ні. Такі положення повинні бути орієнтиром для національного законодавства в питаннях установлення відповідальності за будь-яке поводження з відповідними предметами. Так, наприклад, згідно з Протоколом кримінальним правопорушенням повинні визнаватися придбання, продаж, передача або переміщення територією держави вогнепальної зброї, її складових частин або компонентів, а також боєприпасів до неї з метою подальшого використання на території іншої держави представниками транснаціональної злочинної організації [2]. Очевидно, що подібні дії не охоплюються статтею 201 КК України і можуть розглядатися лише як підготовка до контрабанди, що не повною мірою відповідає цілям Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності. Саме тому вважаємо, що будь-яка вогнепальна зброя, її складові частини та боєприпаси повинні визнаватися предметом кримінальних правопорушень, передбачених у статтях 201, 262, 263, 263-1 КК України.

Що ж стосується третього діяння, то слід зазначити, що на відміну від Протоколу, у якому визначено 4 форми впливу на маркування: фальсифікація, видалення, знищення або зміна, вітчизняний законодавець у статті 263-1 КК України використовує лише 3 з них: фальсифікація, видалення або зміна. Мабуть, убачається, що видалення охоплює знищення, а тому така форма не потребує самостійного закріплення. На нашу думку, це не так. Знищення – це такий вплив на номер маркування, за якого стає неможливим ідентифікувати зброю, проте фізично номер залишається нанесеним. Оскільки номер не видаляється остаточно і не замінюється на інший, то таке діяння не охоплюється жодною іншою формою об'єктивної сторони кримінального правопорушення, передбаченого у

статті 263-1 КК України, але є суспільно небезпечним, оскільки не дозволяє ідентифікувати зброю. Така форма впливу на ідентифікаційний номер закріплена, наприклад, у статті 290 КК України, тому вважаємо, що це діяння повинно бути закріплене й у статті 263-1 КК України.

Суб'єктивні ознаки відповідних кримінальних правопорушень не викликають дискусій: умисний характер відповідних діянь та загальний суб'єкт.

Висновки. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що на сьогодні Україна не в повному обсязі виконала взяті на себе міжнародно-правові зобов'язання, обумовлені приєднанням до Протоколу в частині встановлення кримінальної відповідальності за незаконне поводження з вогнепальною зброєю. Для узгодження національного із зазначеним Протоколом необхідно: криміналізувати незаконне поводження з гладкоствольною мисливською зброєю, основними частинами вогнепальної зброї; передбачити як окреме діяння у статті 263-1 КК України знищення маркування вогнепальної зброї.

Список використаних джерел

1. Комісаров М. Л., Пономарьова Т. І. До питання щодо «особливого» статусу гладкоствольної мисливської зброї, передбаченого ст. 263 Кримінального кодексу України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. Вип. 24. Т. 4. С. 30–32.
2. Протокол проти незаконного виготовлення та обігу вогнепальної зброї, її складових частин і компонентів, а також боєприпасів до неї, який доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності. *Офіційний вісник України*. 2013. № 32, 54. Ст. 1124, 1991.
3. Кримінальне право (Особлива частина): підручник / за ред. О. О. Дудорова, Є. О. Письменського. Луганськ : видавництво «Елтон-2», 2012. Т. 2. 704 с.
4. Сарнавський О. М. Кримінально-правова характеристика викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем : дис. ... канд. юрид. наук. К., 2009. 193 с.
5. Голубош В. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти громадської безпеки, предметом яких є зброя, бойові припаси, вибухові речовини та вибухові пристрої (статті 262, 263, 263-1, 264 КК України) : дис. ... канд. юрид. наук. К., 2019. 272 с.
6. Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів : наказ МВС України від 21.08.1998 № 622. *Офіційний вісник України*. 1998. № 42. Ст. 1574.
7. Кримінальна відповідальність за незаконний обіг зброї / Ю. М. Береза, М. М. Єфімов та інші; за заг. ред. к.ю.н., доцента С. А. Шалгунової. Дніпро : Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, 2020. 364 с.
8. Андреев Д. В. Поняття та види незаконного обігу зброї. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е. О. Дідоренка*. 2017. № 2 (78). С. 62–69.
9. Катеринчук І. П., Меркулова В. О. Незаконний обіг зброї, бойових припасів або вибухових речовин: напрями реформування кримінального законодавства. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2017. № 3. С. 29–35.

References

1. Komissarov, M. L., Ponomarova T. I. (2014). Do pyannia shchodo «osoblyvoho» statusu hladkostvolnoi myslyvskoi zbroi, peredbachenoho st. 263 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy [On the question of the «special» status of smooth-bore hunting weapons under Art. 263 of the Criminal code of Ukraine]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriiia «Pravo»*. Vyp. 24. T. 4. S. 30–32 [in Ukrainian].

2. Protokol proty nezakonnoho vyhotovlennia ta obihu vohnepalnoi zbroi, yii skladovykh chastyn i komponentiv, a takozh boieprypasiv do nei, yakyi dopovniuie Konventsiiu Orhanizatsii Obiednanykh Natsii proty transnatsionalnoi orhanizovanoi zlochynnosti [Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Parts and Components and Ammunition, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime]. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 2013. № 32, 54. St. 1124, 1991 [in Ukrainian].

3. Kryminalne pravo (Osoblyva chastyna) : pidruchnyk [Criminal law (Special part): textbook] / za red. O. O. Dudorova, Ye. O. Pysmenskoho. Luhansk : vydavnytstvo «Elton-2», 2012. T. 2. 704 s. [in Ukrainian].

4. Sarnavskiy, O. M. (2009). Kryminalno-pravova kharakterystyka vykradennia, pryvlasnennia, vymahannia vohnepalnoi zbroi, boiovykh prypasiv, vybukhovykh rechovyn chy radioaktyvnykh materialiv abo zavolodinnia nymy shliakhom shakhraistva abo zlovzhyvannia sluzhbovym stanovyschem [Criminal characteristics of theft, misappropriation, extortion of firearms, ammunition, explosives or radioactive materials or their acquisition by fraud or abuse of office] : dys. ... kand. yuryd. nauk. K. 193 s. [in Ukrainian].

5. Holubosh, V. V. (2019). Kryminalna vidpovidalnist za zlochyny proty hromadskoi bezpeky, predmetom yakyyh ye zbroia, boiovi prypasy, vybukhovi rechovyny ta vybukhovi prystroi (statti 262, 263, 263-1, 264 KK Ukrainy) [Criminal liability for crimes against public safety, the subject of which are weapons, ammunition, explosives and explosive devices (Articles 262, 263, 263-1, 264 of the Criminal Code of Ukraine)] : dys. ... kand. yuryd. nauk. K. 272 s. [in Ukrainian].

6. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok vyhotovlennia, prydbannia, zberihannia, obliku, perevezennia ta vykorystannia vohnepalnoi, pnevmatychnoi, kholodnoi i okholoshchenoi zbroi, prystroiv vitchyznianoho vyrobnytstva dlia vidstrilu patroniv, sporiadzhenykh humovymy chy analohichnymy za svoimy vlastyvostiamy metalnymy snariadamy nesmertelnoi dii, ta patroniv do nykh, a takozh boieprypasiv do zbroi, osnovnykh chastyn zbroi ta vybukhovykh materialiv [On approval of the Instruction on the procedure for manufacture, purchase, storage, accounting, transportation and use of firearms, pneumatic, melee and melee weapons, devices of domestic production for firing cartridges equipped with rubber or similar non-lethal metal shells, and cartridges to them, as well as ammunition for weapons, main parts of weapons and explosives] : nakaz MVS Ukrainy vid 21.08.1998 № 622. *Ofitsiinyi visnyk Ukrainy*. 1998. № 42. St. 1574 [in Ukrainian].

7. Kryminalna vidpovidalnist za nezakonnyi obih zbroi [Criminal liability for illicit trafficking in weapons] / Yu. M. Bereza, M. M. Yefimov ta inshi; za zah. red. k.i.u.n., dotsenta S. A. Shalunovoi. Dnipro : Dnipropetrovskiy derzhavnyi universytet vnutrishnikh sprav, 2020. 364 s. [in Ukrainian].

8. Andrieiev, D. V. (2017). Poniattia ta vydy nezakonnoho obihu zbroi [Concepts and types of illicit trafficking in weapons]. *Visnyk Luhanskoho derzhanoho universytetu vnutrishnikh sprav im. E. O. Didorenka*. № 2 (78). S. 62–69 [in Ukrainian].

9. Katerynychuk, I. P., Merkulova, V. O. (2017). Nezakonnyi obih zbroi, boiovykh prypasiv abo vybukhovykh rechovyn: napriamy reformuvannia kryminalnoho zakonodavstva [Illicit trafficking in weapons, ammunition or explosives: directions for reforming criminal law]. *Pivdennoukrainskyi pravnychyi chasopys*. № 3. S. 29–35 [in Ukrainian].

Danylevskiy Andriy,

PhD in Law, Associate Professor

(Donetsk State University of Internal Affairs, Mariupol)

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9315-9381>

FULFILLMENT OF UKRAINE'S INTERNATIONAL LEGAL OBLIGATIONS IN THE FIELD OF CRIMINALIZATION OF ILLEGAL TREATMENT OF FIREARMS IN THE CONTEXT OF REFORMING CRIMINAL LEGISLATION

The article analyzes the compliance of the current criminal legislation of Ukraine with the provisions of international regulations in the field of illicit handling of firearms, in particular the Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, Their Components and Ammunition, as amended by the UN Convention against transnational organized crime. Based on the analysis, it is concluded that the current criminal legislation of Ukraine does not fully comply with the provisions of these acts and needs to be amended. In particular, it is pointed out that criminal acts involving illegal handling of smooth-bore

hunting weapons, criminalization of illegal handling of the main parts of firearms, etc. are referred to as criminal offenses. It is noted that in terms of its properties and level of public danger, smooth-bore hunting weapons are not inferior to rifles, and the lack of criminal liability for illegal handling of such weapons is a tribute to the times when it was in free circulation. Attention is drawn to the fact that international law requires the criminalization of illicit trafficking in firearms components, but national law provides for criminal liability only for the smuggling of firearms. It is expedient to criminalize the circulation of only the main parts of firearms, as they are necessary for its operation, handling of non-essential parts that are designed to improve the appearance of firearms, their ergonomics, comfort, adaptation to anatomical features of the owner, adaptation to certain tasks. does not pose a significant public danger, and therefore does not require criminalization. It is believed that the objective aspect of the criminal offense under Article 263-1 of the Criminal Code of Ukraine does not cover the destruction of firearms markings, as required by international law, although such an act is socially dangerous because it does not allow the identification of weapons. It is concluded that in order to bring the national legislation in line with the said protocol, it is necessary to: criminalize the illegal handling of smooth-bore hunting weapons, the main parts of firearms; to envisage as a separate act in Article 263-1 of the Criminal Code of Ukraine the destruction of the marking of firearms.

Key words: *firearms; criminalization; criminal offense; destruction; smoothbore hunting weapons.*

Надіслано до редколегії 05.08.2021
Рекомендовано до публікації 12.08.2021